

פתיח דבר

לקראת שבת פרשת פינחס, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדיה, את הקונטרס 'לקראת שבת' (גליון צו), והוא אוצר בלום מתוך רבבות עניני חידוש וביאור שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש בהרלוי"צ זצוקללה"ה נבג"מ זיע"א.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים בשלימותם, ובאיזהו מקומן אף עברו עריכה קלה, ושגיאות מי יבין. ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו בתוכן העניינים), שם נתבארו הדברים באריכות, במתיקות ובתוספת מראי מקומות.

* * *

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמוע תורה חדשה מפיו של משיח, "תורה חדשה מאיתי תצא", במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,
מכון אור החסידות

נדפס באדיבות
The Print House
538 Johnson ave.
Brooklyn, NY 11237
(718) 628-6700

יוצא לאור על ידי
מכון אור החסידות
845 Eastern Parkway
Brooklyn, NY 11213
(718) 732-9018

תוכן העניינים

מקרא אני דורש

"ויאמר משה אל בני ישראל ככל אשר צוה ה'" - וכי יכולה להיות הו"א שמשה לא קיים את ציווי הקב"ה "צו את בני ישראל"?
(ע"פ לקוטי שיחות חלק יח עמ' 334 ואילך)

יינה של תורה

ביאור ג' אופנים בקשר שבין עם ישראל לקב"ה, כפי שהם מתבטאים באופני הנתינה של ארץ ישראל - נחלת ה' - לעם ישראל.
(ע"פ לקוטי שיחות חלק כח עמ' 176 ואילך)

חידושי סוגיות

מביא הדעות בענין נחלת שבט לוי בארץ לעתיד, וחוקר מה דעת הרמב"ם בזה, תוך שקלא וטריא וחידוש נפלא - דלשיטתו תהיה נחלתם בערי הקיני קניזי וקדמוני.
(ע"פ לקוטי שיחות חלק לח עמ' ?? ואילך)

פנינים

פנינים יקרים ומאירים בפרד"ס התורה לכמה נקודות בפרשתנו.
(מלוקטים מתורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש)

הוספה - דרכי החסידות

סיפורים, ביאורים ופתגמים בענין האמונה הפשוטה ומעלת עבודת האנשים הפשוטים, כשיטת וחידוש מורנו הבעש"ט בזה.
(מלוקטים מתורת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע מליובאוויטש)

מקרא אני דורש

החידוש בכתוב "ויאמר משה אל בני ישראל"

"ויאמר משה אל בני ישראל ככל אשר צוה ה'" – וכי יכולה להיות הו"א שמשה לא קיים את ציווי הקב"ה "צו את בני ישראל"?

א. בסיום פרשתנו, לאחר שהתורה מונה את קרבנות התמיד, מוספי שבת, ר"ח וכל מועד ומועד - כתיב "ויאמר משה אל בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה".

ולכאורה אינו מובן, מדוע צריך הכתוב לומר שמשה אמר זאת לבנ"י, וכי צריך להשמיענו שמשה קיים את ציווי הקב"ה "צו את בני" ואמרת אליהם? והרי מצינו בכמה מקומות, שנכתב בתורה רק ציווי ה' למשה, מבלי לכתוב כיצד מסר זאת משה לבנ"י, ומדוע כאן צריך הפסוק לספר זאת?

ומפרש רש"י ע"כ: "להפסיק הענין, דברי רבי ישמעאל, לפי שעד כאן דבריו של מקום ופרשת נדרים מתחלת בדבורו של משה, הוצרך להפסיק תחלה ולומר שחזר משה ואמר פרשה זו לישראל, שאם לא כן יש במשמע שלא אמר להם זו, אלא בפרשת נדרים התחיל דבריו".

אך צריך להבין: אמת אמנם שמצד פשטות הכתובים, לולא נכתב פסוק זה ד"ויאמר משה אל בני", היה משמע שלא אמר משה לבנ"י פרשה זו. אך כיצד יכולה להיות אפילו קס"ד, שמשה לא קיים את ציווי הקב"ה "צו את בני" ואמרת אליהם?

ב. עוד צריך להבין (שאלת הרמב"ן): גם בפרשת אמור, בסיום פרשת המועדות אומר הכתוב (כג, מד) "וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל", וגם שם ישנם כמה מדרשי רז"ל המבארים את

הצורך בכתיבת פסוק זה, אבל רש"י אינו נעמד על כך כלל.

ואינו מובן: באם לפי פשוטו של מקרא ישנו קושי בכך שנכתב שמה צוה לבנ"י, היה צריך רש"י להתעכב ע"כ כבר בפרשת אמור (בפעם הראשונה שמצינו זאת בכתוב) ומדוע המתין עד לכאן?

ויתרה מזו: בפרשת אמור אף לא ניתן להסביר כביאורו של רש"י כאן ("עד כאן דבריו של מקום וכו'") דהרי שם מתחילה גם הפרשה שלאח"ז עם "דבריו של מקום" - "וידבר ה' אל משה לאמר".

ג. וי"ל, שהטעם לכך שבפרשת אמור אין רש"י מקשה מדוע נכתב "וידבר משה . . אל בני", הוא פשוט ביותר:

פרשת המועדות דפר' אמור נאמרה בסמיכות להקמת המשכן (עוד קודם מנין בני"י באחד לחודש השני") (רש"י בהעלותך ט, ה), ובין הדינים המנויים שם ישנם כאלה שקיומם שייך דווקא בא"י (לדוגמא: עומר, חדש ושתי הלחם). וממילא היתה אפשרות לחשוב, שהן אמת כל ציוויי הקב"ה מסר משה לבנ"י, אך במקרה זה, לא מסר להם את כל פרטי הדינים מיד, דהם לא נגעו למעשה באותו הזמן, והמדובר היה בשעה שמה היה טרוד בדברים שנגעו לחיים היום-יומיים אז - "הדבר הקשה יביאון אל משה" (יתרו יח, כו), וב"והודעת להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו" (יתרו יח, כ).

ובפרט לפי הדעה במתניתא (בפרש"י אמור כד, י) שמשמעותה שפרשת המועדות נאמרה לאחר פרשת הדגלים - שאז היו פרשיות רבות אחרות שהיו נוגעים למעשה (וכמנין בני"י, דגלים, מסעות, פסח שני וכו').

ולכן מוסיף הכתוב שם "וידבר משה את מועדי ה' אל בני"י" - שמה מסר להם מיד את כל פרטי הדינים שבפרשה, הגם שלא היו שייכים אז לפועל, כנ"ל (ועפ"ז אתי שזוהי הכוונה בציוויי הקב"ה "דבר אל בני"י ואמרת אליהם מועדי ה' וגו'", שהכוונה בזה היא שמה ימסור להם את כל פרטי הדינים מיד).

משא"כ בפרשתנו, שאין כל טעם לעכב את מסירת הציווי לבנ"י, הרי מובן מאיליו (כנ"ל) שלאחר ציוויי הקב"ה "צו את בני"י, מסר להם משה מיד את כל הדינים; ובפרט שהמדובר היה בסוף שנת הארבעים, ו"אם לא עכשיו אימתי".

וממילא קשה, מדוע מספר הכתוב ש"ויאמר משה אל בני"י" - מאי קמ"ל בזה? וליישב זה, כתב רש"י "להפסיק הענין . . שאל"כ יש במשמע שלא אמר להם זו אלא בפרשת נדרים התחיל דבריו", כדלקמן.

ד. ויובן זה בהקדים:

פרשת המועדות שבפר' אמור עוסקת בעיקר באיסור המלאכה (והמצוות) של כל יו"ט, אך

מדובר שם גם אודות הקרבנות. בפרשת המועדות שבפרשתנו ההדגשה העיקרית היא בפרטי הקרבנות דהמועדים, אך נזכר בה גם איסור המלאכה ביו"ט.

והנה, מה שכללות עניני המועדות נחלקים לשני פרשיות, אפשר לבאר בשני אופנים:

(א) אופן אחד הוא, שהפרשיות נאמרו למשה בשני זמנים שונים, פר' אמור - בסמיכות להקמת המשכן, ופרשתנו - בסוף ארבעים שנה, ולכן גם נכתבו בתורה במקומות שונים.

[ומה שפרשת הקרבנות שבפרשתנו לא נאמרה מיד לאחר הקמת המשכן (אע"פ שבפשטות הביאו את כל הקרבנות גם במדבר (חוץ מאלו המפורש בהם שהם בא"י בלבד)), י"ל שהוא משום שעניינה של פרשה זו היא "צו את בני ישראל", הצייווי והזירוז לכל בני" בנוגע לקרבנות ציבור. אבל ודאי שפרטי הקרבנות נאמרו למשה לפני"ז, והוא מסר זאת לאהרן ובניו הכהנים].

(ב) ואופן נוסף: שני הפרשיות נאמרו למשה יחדיו (ראה רמב"ן פרשתנו כח, ח) - ואדרבה: פרשת הקרבנות שבפרשתנו נאמרה קודם פרשת המועדות דפר' אמור [דלכן בפר' אמור נכתב "והקרבתם אשה" סתם, לפי שפרטי הקרבנות נאמרו כבר קודם לכן למשה].

אלא שאעפ"כ, משום טעם מסוים קבעה התורה את פרשת הקרבנות בפרשתנו, וכהכלל הידוע "אין מוקדם ומאוחר בתורה".

ולפי אופן זה (השני) - דשני הפרשיות נאמרו למשה בזמן אחד - מסתבר לומר, שהצייווי בתחילת פר' המועדות (דפר' אמור) "דבר אל בני" ואמרת אליהם גוי", כוונתו לחלק את הפרטים הבאים מכל דיני המועד שאמר הקב"ה למשה קודם לכן (- פרטי הדינים שבפרשתנו), שדווקא פרטים אלו יאמר משה לבני", ולא את הדינים דפרשתנו (דהרי אינם נוגעים לכל בני", כנ"ל).

ה. מכיוון שהכלל ד"אין מוקדם ומאוחר בתורה" נאמר (ע"פ פשוטו של מקרא) דווקא במקרה שמוכרחים להעמיד את הפרשיות שלא כפי סדר הזמנים, מובן, שע"פ פשוטו של מקרא נאמרה פרשת הקרבנות (דפרשתנו) לבסוף ארבעים שנה (כהאופן הא' הנ"ל).

וממילא, באם לא היה נכתב בסיום פר' הקרבנות "ויאמר משה אל בני" - שאז "יש במשמע" ש"בפרשת נדרים התחיל דבריו", ו"לא אמר להם (פרשה) זו" - היינו מוכרחים לומר שהפרשה נכתבה שלא במקומה. ולכן, מכיוון שהיא נאמרה למשה ביחד עם פרשת המועדות (דפר' אמור), "לא אמר להם זו" (את פרטי הדינים דפרשתנו), אלא רק את הדינים דפר' אמור (כנ"ל באופן הב').

ולכן מוכרח הפסוק לכתוב "ויאמר משה אל בני" - בכדי להבהיר, שמשה אמר גם את פרשה זו לכל בני"; ומכך מובן שפרשה זו נאמרה כאן, וכפי פשוטו של מקרא שהפרשיות נאמרו על הסדר.

יינה של תורה

"חלקנו", "גורלנו" ו"ירושתנו"

ביאור ג' אופנים בקשר שבין עם ישראל לקב"ה, כפי שהם מתבטאים באופני הנתינה של ארץ ישראל – "נחלת ה'" – לעם ישראל

א. פרשתנו עוסקת בירושת בני ישראל את הארץ וחלוקתה לשבטים. בהמשך לכך מספרת התורה אודות בנות צלפחד וטענתן לקבלת חלק בארץ, ואשר בעקבות טענה זו נאמרה פרשת נחלות - דיני ירושת חלק בארץ ישראל.

חלוקת ארץ ישראל לשבטים נעשתה לפי כמות האוכלוסין של כל שבט ושבט - "לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעט נחלתו" (פרשתנו כו, נד), חלוקה על פי שכל והגיון. נוסף לזה, היתה החלוקה על פי גורל - "אך בגורל יחלק את הארץ" (שם, נה), קביעת החלק המגיע לכל שבט נעשתה לפי גורל - חלוקה שאינה תלויה כלל בשכל.

האופן בו ניתנה ארץ ישראל - "נחלת ה'" (ראה רמב"ם הל' מלכים פ"ה ה"ב) - לעם ישראל (חלוקה על פי שכל וחלוקה על פי גורל), מסמל ומבטא את הקשר שבין עם ישראל והקב"ה, כדלקמן.

ב. בקשר שבין עם ישראל והקב"ה ישנם כמה אופנים:

"אשרינו מה טוב חלקנו" - קשר שבין הקב"ה ובני ישראל התלוי ומתייחס לעבודתם של בני ישראל. קשר זה הוא כדוגמת מכירה, בה העברת הבעלות על החפץ תלויה בסכום אותו משלם הקונה - לפי עבודתו של יהודי (קונה) כך יתקשר הוא לקב"ה (מוכר). היינו שזהו קשר הנפעל ותלוי בעבודתם של בני ישראל דעל ידי עבודתו מתקשר יהודי לאלקיו. קשר כזה בא בסיבת מציאותו של יהודי כמציאות נפרדת כביכול ממציאותו של הקב"ה. מדרגה זו נובעת

ההשפעות הניתנות ליהודי מלמעלה לפי ערך עבודתו - שחר המצוות, המשכה התלויה ונפעלת בקיום המצוות, עבודת האדם. התקשרות זו מקורה בדרגת האלקות המצטמצמת לפי ערך עבודת הנבראים.

דרגה זו מתבטאת בחלוקת ארץ ישראל ונתינתה לבני ישראל על פי שכל והגיון. התקשרות הקב"ה עם בני ישראל - נתינת "נחלת ה'" לעם ישראל - תלויה בשכל, בעבודת האדם.

רמה זו של הקשר שבין בני ישראל והקב"ה באה לידי ביטוי בעיקר בזמן שלפני מתן תורה, לפני בחירת הקב"ה בבני ישראל להיות לו לעם. גם לפני בחירת הקב"ה בבני ישראל נראתה והורגשה מעלתם על פני שאר האומות כבניו של ה' יתברך, "בני בכורי ישראל" (שמות ד, כב), אך עבודתם היתה בכוחות עצמם ועל פי יכולותיהם המוגבלות כנבראים. אז נראתה דרגת הקשר שבין הקב"ה ובני ישראל התלויה במציאותם ועבודתם של ישראל.

במתן תורה בחר הקב"ה בבני ישראל, ובכך קיבלו את הכח לפעול בעבודתם ולהתעלות למעלה מכל הגבלה. במתן תורה ניתן הכח לכל יהודי לעבוד את עבודתו בכח הבורא, כלומר, עבודת בני ישראל מאז מתן תורה היא בכח בחירתו של הקב"ה בהם. בכח זה מסוגל יהודי להתעלות ולהתרומם מעל הגבלות העולם והמציאות הגשמית, משום שהוא פועל בכוחו של הקב"ה - כח בלתי מוגבל - ולא בכוחותיו שלו.

בחירת הקב"ה בבני ישראל מבטאת קשר עמוק יותר בין עם ישראל לה' יתברך - בדרגה זו ניכרת בחירתו של הקב"ה בבני ישראל, בחירה שאינה תלויה כלל בשכל והגיון. בחירת הקב"ה בעם ישראל אינה תלויה במציאותם ועבודתם, כי אם ברצונו שלו, שלמעלה מכל הגבלה.

דרגה זו מבטאת חלוקת הארץ על פי גורל - "ומה נעים גורלנו". התקשרותו של יהודי לקב"ה אינה תלויה ונגרמת בסיבת עבודתו, אלא באה בסיבת בחירתו של הקב"ה, ללא התייחסות למצבו הרוחני של יהודי. קשר זה הוא בדוגמת נתינת מתנה - נתינת המתנה תלויה ברצונו של הנותן ללא כל קשר ונתינה מצד המקבל.

מדרגה זו נמשכים ליהודי הגילויים מלמעלה שלא בערך כלל לעבודתו, משום שבדרגה זו ככל לא נוגע מצבו של היהודי, הוא קשור לקב"ה בקשר שלמעלה מכל שכל והגיון. בחירה זו מקורה ברצונו של הקב"ה, למעלה מכל הסבר שכלי.

ג. אולם, גם בנתינת מתנה קיימת מציאות נפרדת ונוספת על מציאותו של הנותן. אף שהנתינה באה בסיבת הנותן, ללא ערך למציאות המקבל, הרי עצם הנתינה מהווה התייחסות למציאות נוספת, מקבל המתנה.

הקשר העמוק ביותר בו קשורים בני ישראל עם הקב"ה הוא כדוגמת ירושה - "ומה יפה ירושתנו". בירושה - שלא ככמכירה ובנתינה - עומד היורש במקומו של המוריש, ובמילא נעשה הוא לבעלים על כל נכסיו של המוריש. מציאות היורש אינה כמציאות נוספת ונפרדת ממציאותו של המוריש, היורש נעשה חלק ממציאות המוריש.

בני ישראל קשורים לקב"ה בקשר עצמי, עצמות נשמתו של יהודי קשורה בעצמותו יתברך כדבר אחד ממש. מציאותו של יהודי אינה מציאות נפרדת מאלקות, כי אם מאוחדת באלקות. מסיבה זו, באה פרשת נחלות - דיני ירושה - לאחר סיפור התורה אודות חלוקת הארץ על פי שכל ועל פי גורל:

הקשר העמוק ביותר של בני ישראל עם הקב"ה, למעלה מהקשר הבא בסיבת מציאותם של בני ישראל (חלוקה על פי שכל) ולמעלה אף מהקשר הנובע מבחירת הקב"ה בהם למעלה משכל (חלוקה על פי גורל), הוא כירושה - היורש נעשה חלק ממציאות המוריש.

פנחס זה אליהו

מכיון שסיבת החורבן היתה שנאת חנם (יומא ט, ב), יש לבטל סיבה זו על ידי אהבת חנם: לאהוב כל יהודי חנם, גם במקרה שאינו רואה כל סיבה לאהוב אותו.

זהו שאמר חז"ל (ראה ת"י שמות ד, יג) "פנחס זה אליהו": פנחס מורה שלום ואחדות, ככתוב בו (פנחס כה, יב) "הנני נותן לו את בריתי שלום", ואחדות זו תביא את אליהו הנביא, מבשר הגאולה.

(כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש - ע"פ לקוטי שיחות חלק ב עמ' 598)

חידושי סוגיות

אם שבט לוי נוחלין לעתיד

מביא הדעות בענין נחלת שבט לוי בארץ לעתיד, וחוקר מה דעת הרמב"ם בזה, תוך שקלא וטריא וחידוש נפלא – דלשיטתו תהיה נחלתם בערי הקיני קניזי וקדמוני

"לאלה תחלק הארץ בנחלה במספר שמות" (פנחס כו, נג)

שלא ינחלו בארץ כנען וכן הם מוזהרין שלא יטלו חלק בכיזה בשעה שכובשין את הערים שנאמר⁶ לא יהי' לכהנים הלויים כל שבט לוי חלק ונחלה עם ישראל חלק בכיזה ונחלה בארץ וכן הוא אומר³ בארצם לא תנחל . . בכיזה".

וכתב ע"ז במשנה למלך: כתב הסמ"ג⁷ דלעתיד לבא נוטלין חלק בארץ שנאמר⁸ שער לוי אחד כדאיתא בפרק יש נוחלין. וכוונתו לברייתא שם⁹ "עתידה ארץ ישראל שתתחלק לשלשה עשר שבטים שבתחלה לא נתחלקה

שקו"ט באם שבט לוי נוחלין לעתיד

א. עה"פ¹ "לאלה תחלק הארץ בנחלה במספר שמות" איתא בספרי², "הכל במשמע ישראל כהנים ולוים כו' ויאמר ה' אל אהרן בארצם לא תנחל³ יצאו כהנים בתוך בני ישראל לא ינחלו נחלה⁴ יצאו לויים כו'".

והובא להלכה ברמב"ם בפרק האחרון דהלי' שמיטה ויובל⁵: "כל שבט לוי מוזהרין

(1) פרשתנו כו, נג.

(2) ועד"ז הוא בספרי קרח יח, כ (ושם, כג). ושם (וכ"ה בכמה גירסאות בספרי פרשתנו וביל"ש): כהנים לויים וישראלים.

(3) קרת יח, כ.

(4) קרח שם כד (וי"ג "ובתוך" - שם, כג).

(5) פי"ג ה"י.

(6) שופטים יח, א.

(7) לאוין רעו. רעו.

(8) יחזקאל מח, לא,

(9) קכב, א.

מעייין בדעת הרמב"ם בזה

ג. ויש לעיין בזה בדעת הרמב"ם, שסתם "כל שבט לוי מוזהרין שלא ינחלו בארץ כנען" - מהי שיטתו בענין נחלת שבט לוי בארץ לעתיד לבוא.

במנחת חינוך¹⁸ כתב בדעת הרמב"ם דגם לעתיד לבא לא יטלו הלויים נחלה בארץ, והוכיח כן מזה שלא כתבו הרמב"ם בפירושו - כמו שכתב בפירושו בהל' מלכים¹⁹ "המלך המשיח נוטל מכל הארצות שכובשין ישראל חלק אחד משלשה עשר"²⁰.

אמנם מזה שהסמ"ג "דרכו תמיד להלוך

אלא ליי"ב שבטים", וכפי' הרשב"ם¹⁰ "ולקמן מפרש מאי ניהו אותו חלק דטפי התם, דאי משום לוי דנקט נחלה כשאר שבטים כדכתיב התם שער לוי אחד הא מנשה ואפרים נמי לא יטלו אלא חלק אחד כדכתיב התם¹¹ שער יוסף אחד . . שבתחלה כשבאו לארץ לא נתחלקה אלא ליי"ב שבטים שלוי לא הי' לו חלק בארץ אלא שכל שבט ושבט נתנו לו ערים לשבת בהם כו'" (משא"כ לעתיד, כנ"ל). והיינו דלפירושו הרשב"ם יטלו שבט לוי חלק אחד מהיי"ב חלקים שנתחלקה הארץ ליי"ב שבטים¹² (וחלק הי"ג הוא "לנשיא" - "למלך המשיח"¹³).

והנה בשטמ"ק ב"ב שם, הביא דברי הר"ן דתמה על הרשב"ם¹⁴ מכמה פסוקים ביחזקאל¹⁵ שבהם מבואר שיטול יוסף שני חלקים "וכן מ"ש ששבט לוי יטול חלק בארץ אף זה אינו שהרי מפורש בפרשה¹⁶ שלא יטול חלק בארץ אלא שיהיו לו ערים לשבת בהם והוא מכלל התרומה אשר ירימו כו'", ומסיים "אלא כך הוא עיקר הדבר שכשם ששבט לוי לא נטל חלק בראשונה כך לא יטול בשני' אלא שנתנו לו ערים לשבת סמוך לירושלים והן מכלל תרומת הקודש"¹⁷.

ש"הרואה יראה בסוף יחזקאל . . ושבט לוי יקח מתרומת הנשיא . . והא דכתיב שער לוי אחד היינו בעיר הנשיא".

(18) מצוה תח.

(19) פ"ד ה"ח.

(20) במנ"ח שם: והנה הר"מ והרב המחבר סוברים מפורש דלעתיד לבוא יתנו להם ערים כמבואר בדבריהם (ראה רמב"ם ריש פרק י"ג דהל' שמיטה ויובל ש"שבט לוי אע"פ שאין להם חלק בארץ כבר נצטוו ישראל ליתן להם ערים לשבת ומגורשיהם והערים הם שש ערי מקלט ועליהן שתיים וארבעים עיר וכשמוסיפין ערי מקלט אחרות בימי המשיח הכל ללויים). ונראה ג"כ דסוברים דגם לעתיד לבוא לא יטלו הלויים ג"כ נחלה כו'.

אבל מזה (שיתנו ערים ללויים גם לעת"ל) לא הכריח שגם לעתיד לא יהי' ללויים נחלה, כי בזה לא פסיקא לי' מילתא, כמ"ש המנ"ח שם לפניו (לענין ארצות שכבש מלך ישראל, שיש ללויים חלק בהן וכדלקמן ס"ג) דאפשר דמ"מ מצוה על ישראל ליתן להן ערים מחלקם כמו תרומות ומעשרות שמצה על ישראל ליתן להם אע"פ שיש להם חלק. וראה מנ"ח מצוה תקכ.

זאת ועוד: הרמב"ם לא כתב דנתנית הערים ללויים היא תחת חלקם בארץ, אלא ד"אע"פ שאין להם חלק בארץ כבר נצטוו ישראל ליתן להם ערים לשבת ומגורשיהם" (כמ"ש במנ"ח מצוה תח שם בתחילתו). ומזה מובן גם לגבי ערי מקלט אחרות שמוסיפין בימות המשיח ש"הכל ללויים", שאינו במקום נטילת חלק בארץ.

(10) ד"ה ועוד תניא.

(11) יחזקאל מח, לב.

(12) וכן' לפירושו התוס' שם ד"ה ואידך. ובפי' רבינו אברהם אב"ד (נדפס בשיטת הקדמונים על ב"ב ג.י. תשמ"ב).

(13) ב"ב שם. רשב"ם שם ד"ה לנשיא. רמב"ם הל'

מלכים פ"ד ה"ח.

(14) וראה גם מהרש"א, פתח עינים (להחיד"א), רש"ש שם ועוד - מה שהקשו בדברי הרשב"ם ב"ב שם.

(15) מז, יג, מח, ד-ו.

(16) ראה יחזקאל מח, ה ואילך. מח, יג ואילך.

(17) ראה המשך דברי הר"ן שם. ובפתח עינים שם,

שרש ג' "שאינן ראוי למנות מצוות שאינן נוהגין לדורות" - ואם מצוה זו תבטל בחלוקת הארץ לעת"ל מה מקום למנותה במנין הלאווין?

[בדברי הספרי הנ"ל - "לאלה תחלק הארץ הכל במשמע ישראל כהנים ולוים גרים כו' יאמר ה' אל אהרן בארצם לא תחלו יצאו כהנים בתוך בני"י לא ינחלו נחלה יצאו לויים כו' - יש מפרשים³⁰ דאין בזה מצוה כלל, והכוונה בזה רק להפקיע זכותם בירושת הארץ, לומר שאין לכהנים חלק ונחלה בארץ דומיא דגרים ונשים ועבדים³¹. אבל אין כאן אזהרת לאו עליהם שלא ינחלו כמו דליכא שום אזהרה על הגרים ונשים ועבדים, ולא מיעטינהו קרא אלא לומר שאין להם זכות חלק ונחלה בארץ אבל אם ניתן להם רשאים לקבל וליכא איסור בזה לא להנותנים ולא להמקבלים (ולכאורה כ"מ מפשטות הכתובים בפרשתנו "לאלה תחלק הארץ בנחלה" ולהלן³² "ואלה פקודי הלוי גו' ויהיו פקודיהם גו' לא התפקדו בתוך בני"י כי לא נתן להם נחלה בתוך בני"י").

אבל לדעת הרמב"ם והסמ"ג דנמנה הלאו במנין המצוות, אינו מובן [איך אפשר לומר שלעתידי יטלו הלויים חלק בארץ, והרי כיון שתבטל אין ראוי למנותו במנין הלאווין]³³.

בעקבות הרמב"ם וברוב המקומות בספרו אינו אלא כמעתיק כו'²¹, מסתבר לומר, לכאורה, שגם בענין זה ס"ל להסמ"ג שכ"ה שיטת הרמב"ם [וכדמוכח גם מפשטות לשון הסמ"ג, שמביא תחלה דברי הרמב"ם שבהלכה שלאח²² שאם כבש מלך ישראל כו' שהכהנים ולוים נוטלים שם חלק ונחלה, ואח"כ מוסיף "ולעתידי לבוא נוטלין חלק אף בארץ שנאמר שער לוי אחד"²³. וצ"ב מנא ל'י²⁴.

גם צ"ע בגוף שיטה זו (כמו שהקשו המפרשים²⁵), דכיון שהוא לאו בתורה דשבת לוי לא יטלו חלק בארץ, האיך תעקר המצוה בימי המלך המשיח, והלא אלה המצוות²⁶ כו' שאין²⁷ נביא רשאי לחדש דבר²⁸. ולאידך מכיון שהרמב"ם²⁹ וכן הסמ"ג מנאו לאו זה במנין המצוות, והרי כבר כתב הרמב"ם בספר המצוות

(21) יד מלאכי כללי הסמ"ג סמ"ו. וש"נ.

(22) בהל' שמיטה ויובל (ה"א).

(23) וראה לשון הרדב"ז לרמב"ם שם, שמשמע ג"כ דס"ל שהסמ"ג לא פליג על הרמב"ם.

(24) להעיר מיד מלאכי שם סמ"ח: דרכו של הסמ"ג דכשהוא סובר כדברי הרמב"ם כותב ככתבו וכלשונו בדרך סתם וכשכותב כו' הרמב"ם משמע דלי' לא ס"ל כו'. אבל לכאו' אינו שייך לנדרו'.

(25) מנ"ח מצוה תח ותקח. ביאור הרי"פ פערלא לרס"ג ח"ב ל"ת רלד (רנד, ב ואילך). שו"ת עמודי אור סי' עד. ובכ"מ.

(26) ס"פ בחוקותי.

(27) מגילה ב, סעי'ב. וש"נ.

(28) ובמניח מצוה תקח: "ודבר זה צ"ע דלעתידי לבוא יתבטלו שני המצוות והאיך יכול הנביא לעקור דבר מן התורה כו' ומכל שכן לעקור לעולם. . וע' במ"ל בה' יסוה"ת" [לכאו' צ"ל "ועי' בר"מ בהל' יסוה"ת", דשם כתב (רפ"ט) "דבר ברור ומפורש בתורה, שהיא מצוה עומדת לעולם ולעולמי עולמים אין לה לא שינוי ולא גרעון ולא תוספת. . אין נביא רשאי לחדש דבר מעתה"].

(29) מל"ת קסט.

(30) ביאור הרי"פ פערלא שם, ב ואילך. ע"ש שאריך.

וראה לקמן הערה 41.

(31) שבהמשך הלשון בספרי שם.

(32) כו, נו. שם, סב.

(33) ע"ז במפרשים הנ"ל שביארו בכמה אופנים: (א) דגם הסמ"ג אין כוונתו דיטלו חלק בארץ כאחד השבטים, אלא כלפי מה שבחלוקה ראשונה לא לקחו חלק כללי אבל נתנו להם כל שבט ושבט מנחלתו ערים לשבת, ולעתידי יתנו להם חלק כללי בענין הערים שנטלו אז (שו"ת עמודי אור שם סוס"ו). (ב) הדמדובר בשאר כל הארצות, דהרי מלך המשיח יכבוש את כל העולם כו' (ברית משה לסמ"ג שם. והביא

מבאר שינחלו בארץ קיני קניזי וקדמוני

ג. ונ"ל בפשטות ע"פ דיוק לשון הרמב"ם, בכתבו האזהרה "כל שבט לוי מוזהרין שלא ינחלו בארץ כנען, ולא כלשון הרגיל "בארץ ישראל" או ב"הארץ" וכיו"ב, וצ"ב מאי שולל בזה.

ולכאורה י"ל דשולל בזה שאר הארצות, ד"כלל³⁴ הארצות שכובשין ישראל במלך ע"פ ב"ד הרי זה כיבוש רבים והרי היא כארץ ישראל שכבש יהושע לכל דבר". דאף שהיינו בכלל ארץ ישראל, וכמ"ש הרמב"ם³⁵ "ארץ ישראל האמורה בכל מקום היא בארצות שכובשן מלך ישראל כו' מדעת רוב ישראל", אעפ"כ בארצות אלו אין מוזהרין "בארצם לא תנחלו".

אבל דוחק לפרש דזו בלבד בא הרמב"ם לשלול, דהרי הרמב"ם שולל זה מפורש בהלכה שלאח"כ²² "יראה לי שאין הדברים אמורים

שכ"מ בתוס' ב"ק פא, ב ד"ה אין לך (ע"פ גי' הב"ח שם) ע"ש בארוכה).

ומובן שכ"ז דוחק לפרש (הן ברשב"ם וכן) בסמ"ג שהרי תחילה מביא הסמ"ג דברי הרמב"ם "שאם כבש מלך ישראל חוצה לארץ שהכנהנים וליים נוטלים שם חלק ונחלה", שבפשטות כוונת הרמב"ם לכיבוש רבים וכו' * שאז ה"ה כארץ ישראל לכל דבר (ראה רמב"ם הל' תרומות פ"א ה"ב גו'. הל' מלכים פ"ה ה"ו), ולאח"כ מוסיף "ולעתידי לבוא נוטלין חלק אף בארץ שנא' שער לוי אחד" שפשטות כוונתו שהוא בא"י ממש וחלק ממש. וכן מפרש בפרשת דרכים דרך הקודש דרוש ו, לפי הרשב"ם והסמ"ג דיטלו חלק בארץ.

וראה הדא"ג מהרש"א ב"ב שם, שיהיה החלוקה ע"פ ה' והוא יחלוק חלק גם לנחלתו הלוויים, ובהחלוקה ע"פ ה' לא קאי הלאו. ואכ"מ.

(34) רמב"ם הל' מלכים שם.

(35) הל' תרומות שם.

אלא בארץ שנכרתה עלי' ברית לאברהם ליצחק וליעקב וירשוה בניהם ונתחלקה להם אבל שאר כל הארצות שכובש מלך ממלכי ישראל³⁶ הרי הכהנים והלוויים באותן הארצות ובביזתן ככל ישראל".

ובפשטות כוונתו ב"ארץ כנען", לשלול ארץ, שבעצם היא שייכת לארץ ישראל אבל אינה מארץ כנען³⁷, והוא ארץ קיני קניזי וקדמוני³⁸.

[וכמ"ש הרמב"ם בהל' רוצח³⁹ גבי הוספת

(36) ודוחק לומר דכוונתו לכיבוש מלך בחו"ל כבוש יחיד דלא הוי דינו כא"י (ראה רמב"ם הל' תרומות שם) דלכאורה אין זה חידוש דהרי "כל הארץ שכובש (המלך) הרי היא שלו ונותן לעבדיו כו' כפי מה שירצה" (רמב"ם הל' מלכים פ"ד ה"ו), ומאחר דהמלך נותן לו חלקו, הרי זה כמתנה וכו' ואינו נק' חלק ונחלה.

(37) הל' "ארץ כנען" ברמב"ם הל' רוצח (פ"ח ה"ב גו'), שולל "עבר הירדן" וכל' הספרי זוטא קרוב לתחילתו ובמדב"ר פ"ג ח: ארץ כנען מקודשת מעבר הירדן. ועפ"ז לכאוי' י"ל, דגם כאן הכוונה למעט (גם) עבר הירדן. אבל להעיר שבספרי זוטא ויל"ש קרח (שם, כד), מרבה דגם בעבר הירדן אין נוחלין. וכן בפרש"י שופטים יח, ב בשם הספרי שם (לגריסת רבנו קלונימוס). ועוד (וראה יהושע יג, לג. יד, ג). וראה הערה הבאה.

(38) גם מהלשון שבהלכה יא ש"אין הדברים אמורים אלא בארץ שנכרתה עלי' ברית לאברהם ליצחק וליעקב וירשוה בניהם ונתחלקה להם" מובן שאין קיני קניזי וקדמוני בכלל, כי אף שנכרת לאברהם ברית עליהם, לא ירשוה בניהם ולא נתחלקה להם (וכמ"ש הרמב"ם בהל' רוצח שבסמ"ג). אבל שם אפשר לפרש דהעיקר הוא ארץ שנכרתה עלי' ברית כו' [וראה מנ"ח מצוה תח (וכן במצוה תקה), דהשלש אומות הם ג"כ בכלל דברי הרמב"ם שנכרתה ברית לאברהם אבינו עליהם, ולא יטלו הכהנים הלוויים חלק בהם. ולא דייק הוספת הרמב"ם "שירשוה בניהם ונתחלקה להם"]. ועוד זאת, בהלכה יוד כתב זה בעצם הלאו ש"כל שבט לוי מוזהרין שלא ינחלו בארץ כנען". וראה לקו"ש חכ"ג ע' 211 הערה 58. וש"נ.

- ואזהרה ד"לא⁶ יהי' לכהנים הלויים כל שבט לוי חלק ונחלה עם ישראל", היא מצוה הנוהגת לדורות בארץ כנען.

אמנם הרמב"ם לא כתב בפירושו שלע"ל ינחלו הלויים בארץ קיני קניזי וקדמוני (כ"א ברמז בלבד, בדיוק לשונו⁴⁵ שלא ינחלו "בארץ כנען") ע"פ הידוע בכללי הרמב"ם⁴⁶ שאין דרכו לכתוב ענינים מחודשים ואינו אלא מעתיק הגמרא (ואילו "דבר שלא בא בגמרא אלא בקושיא אגב גררא אין דרכם להעתיקו").

מבאר זה גם בטעם דבריו

ד. אבל צריך ביאור:

בהטעם ששבט לוי לא נטל חלק בארץ, כתב הרמב"ם⁴⁷ "ולמה לא זכה לוי בנחלת ארץ ישראל ובכזוה עם אחיו מפני שהובדל

אבל (נוסף לזה דפסק כש"ס נגד הספרי הרי גם) א) בספרי קרח הרי זה "ד"א", ולפי פי' הראשון אין לימוד על קיני קניזי וקדמוני. וכן בפרש"י שופטים הביא גירסא אחרת בספרי "ונחלה לא יהי' לו אלו נחלת חמשה בקרב אחיו אלו נחלת שבעה", שבוה לא נכלל קיני קניזי וקדמוני (וראה רמב"ן שם). ב) בספרי ופרש"י הנ"ל יש לפרש, שאין המדובר לע"ל אלא בזה"ז אם היו כובשים קיני קניזי וקדמוני (ראה באר בשדה לפרש"י שופטים שם. עמק הנצי"ב לספרי קרח שם).

ולהעיר מצפע"נ עה"ת (קרח יח, כ): בארצם לא תנחל כו' ר"ל אף בקיני קניזי וקדמוני לא כמו שבט לוי ועי' ב"ב דף קכב. ומשמע דס"ל ג"כ דשבט לוי ינחלו לע"ל בקיני קניזי וקדמוני משא"כ הכהנים [בס"פ אמור על הפסוק בהפטרה (יחזקאל מד, כח) "ואחווה לא תתנו", ג"כ מחלק דקאי רק על כהנים דלא יטלו אף דשבט לוי יקחו חלק לע"ל. אבל שם אינו מדייק שזהו בקיני קניזי וקדמוני].

45) וכן במ"ש בהי"א בארץ שנכרתה עלי' ברית כו' וירשוה בניהם ונתחלקה להם (ראה לעיל הערה 38).

46) ראה יד מלאכי כללי הרמב"ם ס"ב (וראה שם ס"ה). וש"נ.

47) ה'ל' שמיטה ויובל שם הי"ב.

ערי מקלט בימי המלך המשיח "והיכן מוסיפין אותן בערי הקיני והקניזי והקדמוני שנכרת לאברהם אבינו ברית עליהן ועדיין לא נכבשו ועליהן נאמר בתורה⁴⁰ ואם ירחיב ה"א את גבולך"].

ועפ"ז מובן דגם לדעת הרמב"ם אפשר לומר ולפרש הא ד"שער לוי אחד", דלעתיד יטלו חלק בארץ⁴¹, אבל לא בארץ כנען אלא⁴² בארץ קיני⁴³ וקדמוני⁴⁴.

(40) שופטים יט, ח.

(41) ואולי י"ל, דזה מרומז בדברי הספרי פרשתנו הנ"ל "לאלה תחלק הארץ בנחלה . . . הכל במשמע ישראל כהנים ולויים כו' ויאמר ה' . . . בארצם לא תנחל יצאו כהנים כו'", שמביא הכתוב ס"פ קרח, שלכאורה מפורש בפרשתנו להלן (כו, סב) "כי לא נתן להם נחלה בתוך בני ישראל", וי"ל שמרמז בזה שע"פ פרשת חלוקת הארץ יש מקום גם לחלוקה ללויים, וזה יהי' לע"ל. אלא שיש אזהרה בפרשה בפ"ע (בפרשת קרח) בארצם לא תנחל גו'. וראה מפרשי הספרי - תולדות אדם וספרי דבי רב קרח שם. וצ"ע.

(42) העירני ח"א שכ"כ במהר"ם שיי"ק (מצוה תקה ל"ת רצט) ד"שער לוי אחד" הוא רק בקיני קניזי וקדמוני, ע"ד הנ"ל. וראה גם תולדות אדם שהובא לקמן הערה 54.

(43) במצפה איתן לבי"ב שם מפרש, דמ"ש הסמ"ג הדלויים יטלו חלק בארץ היינו דוקא בארץ ז' אומות, אבל ג' שיכבשו לעתיד הא מיעט להו בספרי פ' קרח וכן פרש"י בחומש פ' שופטים. וצ"ע ג', דלפי פשטות הספרי ופרש"י מרבה דגם בקיני קניזי וקדמוני לא יקחו ופשיטא בו' אומות. וראה הערה הבאה.

(44) בספרי קרח יח, כד: על כן אמרתי למה נאמר לפי שנאמר (ואתחנן ז, א) ונשל גויים רבים מפניך אבל קיני קניזי וקדמוני לא שמענו ת"ל על כן . . . להזהיר ב"ד על כן. ובפרשת שופטים עה"פ (יח, ב) ונחלה לא יהי' לו בקרב אחיו "ונחלת שאר לרבות קיני קניזי וקדמוני. וכן דורש בפ' מתנות שנאמרו להארץ ע"כ לא יהי' ללוי וגו' להזהיר על קיני קניזי וקדמוני".*

* ראה מנ"ח מצוה תקח לשיטתו, שהרמב"ם ס"ל דלא יטלו לעתיד חלק כלל, דהקשה על הרמב"ם האין פסק הכספרי נגד הש"ס שלנו.

ובזה הוזהרו שבט לוי "לא יהי לכהנים הלויים גו' חלק ונחלה עם ישראל", דחלק ונחלה בארץ באופן זה ה"ז בגדר ד"דרכי העולם", ושבט לוי "מפני ושהובדל לעבוד את ה" אין חלק ונחלה זו שייכת אליהם, כי "הובדלו מדרכי העולם".

אבל מה שישאר יקבלו לע"ל ארץ קניי קניזי וקדמוני, אינה בסוג "נחלה" כמו ארץ כנען ארץ ז' עממין שיש להם לישראל ארץ בעולם⁵², אלא נתינה מיוחדת מאת ה'. וכמ"ש⁴⁰ "ואם ירחיב ה' אלקיך את גבולך גו" - לא מצד ההכרח דישובם בארץ, וא"כ שפיר יכולים הלויים לקבל בזה.

ובעלות אחר (ראה בארוכה לקו"ש ח"ה ע' 8 ואילך. חט"ו ע' 206 ואילך). ואולי דמצד ענין זה (הב') בארץ שייך. גם לשבט לוי. ולהעיר מצפצפ"נ השמטות להל' תרומות סב, א. ועצ"ע.

(52) אף דגם בשאר הארצות שכובש מלך ממלכי ישראל, מאחר שהכהנים והלויים באותן הארצות כו' ככל ישראל, צ"ל דאינם בגדר זה (וכמו שנת' בלקו"ש חכ"ג ע' 212), הרי בארצות אלו אין הגדר ד"ירחיב ה"א את גבולך אלא שהיא "מלחמה שנלחם עם שאר העמים כדי להרחיב גבול ישראל ולהרבות בגדולתו ושמעו" (רמב"ם הל' מלכים רפ"ה). וי"ל שלכן "באותן ארצות" הכהנים והלויים הויין "ככל ישראל", ואילו קניי קניזי וקדמוני שייכים במיוחד (גם) לשבט לוי. ועצ"ע.

לעבוד את ה' לשרתו ולהורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדקים לרבים שנא' 48 יורו משפטין ליעקב ותורתך לישראל לפיכך הובדלו מדרכי העולם לא עורכין מלחמה כשאר ישראל ולא נוחלין כו' אלא הם חיל השם שנא' 49 ברך ה' חילו והוא ברוך הוא זוכה להם שנא' 3 אני חלקך ונחלתך".

ועפ"ז אינו מובן, מדוע בארץ קניי קניזי וקדמוני, שעתידין להיות ירושה לעתיד, יטלו הלויים חלק?

וי"ל הביאור בזה:

האזהרה דלא ינחלו בארץ "בארצם לא תנחלו", פי" 50 בארצם של ישראל (ארץ כנען שניתן להם בכדי שתהי' להם ארץ לישב בה (ע"ד שיש לשאר אומות ארץ ונחלה בעולם⁵¹).

---

(48) ברכה לג, י.

(49) ברכה שם, יא.

(50) ברדב"ז לרמב"ם הל' שמיטה ויובל שם הי"א: וקרא מטייע לרבנו בארצם לא תנחל משמע בארצם המיוחדת להם אבל שאר ארצות אינם בכלל זה. ובקריית ספר (להמבי"ט) "בארצם דהיינו שהוא שלהם מעתה".

(51) אף שארץ זו חלוקה בזה שהיא מקודשת משאר הארצות, ועוד דגם מהות הארץ שונה מכל שאר הארצות דהחפצא של הארץ נעשה ארץ ישראל שא"א שיעבור לרשות

פנינים

”ותעמדנה לפני משה ולפני אלעזר הכהן ולפני הנשיאים וכל העדה”

(פרשתנו כו, ב)

”לפני משה - ואח”כ לפני אלעזר, אפשר אם משה לא ידע אלעזר יודעי אלא פרס המקרא ודרשהו, דברי רבי יאשיה. אבא חנן משום רבי אלעזר אומר, בבית המדרש היו יושבים, ועמדו לפני כולם”

(רש”י)

קושי זה (דרש”י) במה שהובאה השאלה לפני אלעזר, אחר שנשאלה כבר אצל משה – לכאורה יש להקשותו בשני מקומות נוספים:

א. בפרשת מטות, גבי בקשת בני גד ובני ראובן לנחול חלקם בעבר הירדן המזרחי נאמר בפסוק (לב, ב): **”ויאמרו אל משה ואל אלעזר הכהן ואל נשיאי העדה”**.

ב. בפרשת מסעי, בענין העברת נחלה משבט לשבט, נאמר בפסוק (לו, א): **”וידברו לפני משה ולפני הנשיאים”**.

ולא מצינו במקומות אלו שיבאר רש”י הטעם למה שנזכרו אחרים לגבי משה, כפי שנצרך לבאר בנדוד”ד. וצלה”ב מאי שנא?

ויש לבאר בזה, שבאותם הפסוקים קושיא מעיקרא ליתא. דהנה המדובר שם הוא בענינים כלליים השייכים לכלל ישראל:

בקשת בני גד וראובן (דפ’ מטות) שייכת ונוגעת לכלל ישראל, שהרי כל עם ישראל היה נצרך עי”ז לכבוש את ארץ ישראל המערבית בלא עזרת בני גד וראובן, שאינם רוצים להיכנס לארץ. וגם

שייך זה לכללות בני"י, מחמת שבקשתם זו לקבל את השטח דעבר הירדן, היתה שיקבלו זה בתור חלקם בשלל מלחמת כל ישראל.

ועד"ז העברת הנחלה (פ' מסעי) ע"י נישואי אשה משבט פלוני עם אדם משבט אחר, הלא שייכת בכל שבטי ישראל.

ועפ"ז יש ליישב בפשטות מה שניגשו בני גד וראובן (בפ' מטות) וראשי משפחת גלעד בן מכיר (בפ' מסעי) אל אלעזר והנשיאים גם לאחר שניגשו אל משה רבינו, דיש לומר שאין כל דמיון ושייכות בין פנייתם למשה למה שנגשו אף אל האחרים, דפנייתם אל משה היתה בתור שאלה אצלו בהלכה בהיותו פוסק, ופנייתם אל אלעזר והנשיאים היתה רק מחמת היותם בעלי דין, כיון שהנשיאים מייצגים את כלל ישראל.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק כג עמ' 182 הע' 7)

**"למה יגרע שם אבינו מתוך משפחתו כי אין לו בן
תנה לנו אחוזה בתוך אחי אבינו"**

(פרשתנו כז, ד)

**"כי אין לו בן - הא אם יש לו בן, לא היו תובעות כלום,
מגיד שחכמניות היו"**

(רש"י)

הסדר בחלוקת ארץ ישראל נקבע, שכל אחד מיורשי היוצאים ממצרים שהיה יותר מבן עשרים שנה, יקבל לעצמו חלק בארץ (בירושת אביו, כי ליוצאי מצרים הבטיח הקב"ה נחלה בארץ). אך אצל אלו הפחותים מגיל זה, מקבלים כל האחים יחד חלק אביהם בארץ.

וכאן ניתן היה לטעות ולומר דכאשר הבנות מעל גיל עשרים והבן מתחת לגיל זה, תעבור הנחלה לבנות, כיון שהבן הקטן אינו יורש את אביו בדרך כלל.

אך בנות צלפחד לא טעו בזה, וידעו שאם היה לאביהם בן קטן מעשרים, ג"כ לא היו נוחלות אלא הוא היה נוחל, למרות שאינו יורש את אביו כגדול. ולכן מדגיש רש"י שחכמניות היו, שטענתם הייתה רק בגלל שאין להם אח כלל. ורמז זאת רש"י באומרו "הא אם יש לו בן, לא היו תובעות כלום" שידעו שגם אם הבן פחות מעשרים (סתם בן), הוא יקבל לא רק את חלקו בנחלת חפר סביו אלא גם את נחלת אביו, והבנות לא יורשות כלום.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק ח עמ' 176 הע' 31)

”זימנחתם ונסכיהם לפרים לאילים ולכבשים”

(פרשתנו כט, יח)

”זימנחתם ונסכיהם לפרים” – פרי החג שבעים הם, כנגד שבעים אומות שמתמעטים והולכים, סימן כליה להם, ובימי המקדש היו מגינין עליהם מן היסוריין. ”ולכבשים” – כנגד ישראל שנקראו שה פזורה והם קבועים, ומניינם תשעים ושמונה, לכלות מהם תשעים ושמונה קללות שבמשנה תורה.”

(רש"י)

אמרו חז"ל (ראה ברכות כו, א-ב) "תפילות כנגד קרבנות תקנום", היינו דמה שהיה נפעל בזמן בית המקדש ע"י הקרבנות, נפעל בזמן הזה ע"י תפילה. והחילוק בין הקרבנות לתפילה הוא, שפעולת ההקרבה היתה ענין בגשמיות העולם. משא"כ התפילה מתבטאת רק בנפש האדם המתפלל.

ומטעם זה מחלק רש"י בפרשתנו בין פרי חג הסוכות לכבשים שמקריבים בו: גבי פרי החג כתב שהם "כנגד שבעים אומות שמתמעטים והולכים, ובימי המקדש היו מגינין עליהם מן היסוריין". ועל הכבשים כתב שהם: "כנגד ישראל שנקראו שה פזורה והם קבועים, ומניינם תשעים ושמונה, לכלות מהם תשעים ושמונה קללות שבמשנה תורה". דמפירושו משמע שהכבשים מכלים מישראל את הקללות גם לאחר חורבן הבית, כיון שמשנה מלשונו על פרי החג, ששם כותב ש'בימי המקדש' דווקא היו הפרים מגינים, ובכבשים משמית זאת.

והטעם לזה – מה שפרי החג הגנו על אומות העולם, זהו ענין שנפעל דוקא ע"י הקרבה גשמית בעוה"ז, שרק מזה יכול לבוא התוצאה בעולם - להיות למגן לאומות. ולכן, אחר חורבן הבית, שישנו רק לענין התפילה, שפעולתה היא בהאדם המתפלל, היינו רק בבני ישראל ולא בהעולם שמחוצה להם, לכן נתבטלה ההגנה על אומות העולם.

אבל הכבשים, ענינם הוא לכלות את הקללות מישראל, ולכן אין בזה שינוי בין זמן הבית לזמן הגלות, כיון שהתפילה משמשת לגבי ישראל תחליף לקרבן ("תפילות כנגד קרבנות תקנום").

(ע"פ לקוטי שיחות חלק כג עמ' 205)

אמרו רז"ל (תיב"ע וארא ו, יח) "פינחס זה אליהו", והקשה הרה"צ ר' לוי"צ מבארדיטשוב בספרו קדושת לוי שלכאורה היה לו לומר איפכא – "אליהו זה פינחס" כיון שפינחס קדם בזמן לאליהו?

וקושיה זו צריכה עיון, כיון שבאמת מצינו בתורה הן את הלשון אליהו זה פינחס (וח"ג רטו א, רש"י ב"מ קיד ב, ד"ה לאו. ועוד) והן את הלשון פינחס זה אליהו (יל"ש ר"פ פינחס, זח"ב קצ, א. ועוד).

ויש לתווכך השינוי ע"פ פשט, שכאשר המדובר הוא אודות פינחס, מקדים הוא את פינחס לאליהו. וכאשר הענין נסוב אודות אליהו משנה את הסדר ומקדים אליהו לפינחס. וע"פ חכמת הנסתר ניתן לומר ששינויים אלו תלויים במחלוקת מי קדם – פינחס או אליהו, דהגם שבפשטות פינחס קדם, ישנו מ"ד (זח"א מו, ב) הסובר שאליהו קדם, והוא נברא כבר בששת ימי בראשית.

(ע"פ לקוטי שיחות חלק כח עמ' 343)

דרכי החסידות

מלוקט משיחות, אגרות וכתבי
כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ מליובאוויטש נ"ע

"געשמאק אין אידישקייט"

"זקני החסידים ספרו לנו אשר כה וכה התנהגו בימי קדם,
להתרועע יחדיו בשבת ובמועד"

עיקר ההתוועדות לעורר געשמאק באהבת ה'

בבית החסידי הישן והבריא, היו מנהגים קבועים בבתי אנ"ש אשר באו במסורה מאבות לבנים ובנות לדורותיהם ובקהילות חסידי חב"ד אשר עפ"י רוב היו גם הבעלי מסחר העסוקים בכל ימי השבוע ומתפללים בהשכמה וכן המלמדים שהיו עסוקים עם התלמידים, הנה נוסף על הקביעות עיתים בשיעורי הלימודים, משניות, גמרא וחסידות, היו מעריכים התוועדות שבת ויו"ט לקידושא רבא או לסעודת שלש סעודות או מלוה מלכא בשיחת התעוררות וסיפורים מעוררים רגשי מידות טובות באהבת ישראל.

העיקר בהתוועדות חסידית, הוא לעורר את הגעשמאק באהבת ד' ושמירת התורה ומצוות.

(אגרות קודש חלק י' עמ' קפו)

"בשבתות, בר"ח ויו"ט, ולפעמים גם בימות החול"

זכרו גם את ההתוועדויות ומסיבות רעים שהיו עורכים לעיתים קרובות בשבתות, בר"ח, ויו"ט, ולפעמים גם בימות החול, אשר הביאו תוצאות טובות ותיקון וזיכון המידות, והכניסו רוח חיים בעבודה שבלב זו תפילה, בלימוד התורה ובאהבת ישראל בכלל וגמילות חסדים איש לרעהו בפרט.

(אגרות קודש חלק י' עמ' רא)

מקור לחיים יהודיים

כל אחד מכם שמעורר זיכרונותיו אודות הבית הישן, נזכר ובטח גם חי את הרגעים הנחקקים מכל התוועדות כזו שפתחה מקור וצינור לחיים יהודיים, חמימות, מרץ וביטחון בלבבותיהם של כל הנוטלים חלק בשמחה, חזקה את הקשר והאהבה בסביבתם, והביאה לבתיהם אלומת אור אמיתי.

(אגרות קודש חלק י עמ' שה)

"יחיו עצמותיהם היבשות"

כינוס לאנ"ש שי' הנאה להם והנאה לעולם, כי בטח יצא דבר טוב, לבד זה כי בה בשעה יחיו עצמותיהם היבשות, הנה עוד זאת אפשר ייתן השם ויתעוררו לעשות איזה אגודה בלימוד דא"ח או שיעורי לימוד בנגלה והדומה, דבר שמצאתי בו עומק התקשרות נפלא.

(אגרות קודש חלק יג עמ' פה)

"געשמאק אין אידישקייט"

ע"ד הסדר לסדר קידוש והתוועדות בכל ש"ק (מטעם להיותם עמוסים עבודה בכל ימי השבוע) בביהכ"נ איזה שעות ומדברים בענייני סיפורים המעוררים לענייני שמירת המצוות ובדרך ממילא זה נותן געשמאק אין אידישקייט, הנה ברכות יחולו על ראשי המתוועדים ובני ביתם יחיו.

(אגרות קודש חלק יג, עמ תקיג)

"כה התנהגו בימי קדם"

נכון הדבר כי יתקבצו יחדיו לעיתים קרובות להתדבר, בהתוועדות חסידית, לקרב הלבבות ולחיותם כי זקני החסידים ספרו לנו אשר כה וכה התנהגו בימי קדם, להתרועע יחדיו בשבת ובמועד, ובוזה ראו פרי טוב בעזה"י בהתעוררות הלב, אשר זהו עיקר ותכלית הלימוד, המתגלה ומתגדל בעבודת התפילה, ובשיחת חסידים.

(אגרות קודש חלק יד עמ' ב)

פעם או פעמיים?

להתקבץ יחדיו בסוד אוהבים נאמנים, בני אב אחד, הוא פעם או פעמיים בשנה – הכן הוא כוונת רבותינו הקדושים, והנכון היות כן.

(אגרות קודש חלק יד עמ' ד)

לזכות

החתן הת' **אלכסנדר זאב** הכהן

והכלה מרת **רחל** שיחיו

כץ

לרגל נישואיהם בשעתומ"צ

ביום ל' סיון ה'תשס"ו

יה"ר שיהיה הבנין בנין עדי עד

על יסודי התורה והמצוה

*

נדפס ע"י הורי החתן

הרה"ח ר' **צבי הירש אליהו** הכהן ומרת **מאשא יוכבד** שיחיו

כץ

לעי"נ

הרה"ח ר' מתתיהו אריה הי"ד

ב"ר אברהם

ווינגארטען

נלבי"ע ג' תשרי ה'תשס"א

ת.נ.צ.ב.ה.

*

נדפס ע"י

הרה"ח ר' דובער ושרה טובה ומשפחתם שיחיו

לייט